T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2016 / 353
KARAR NO : 2016 / 394
KARAR TR : 26.9.2016

ÖZET : Gümrük İdaresince başlatılan idari işlemler üzerine durumun intikal ettirildiği Cumhuriyet Başsavcılığının yürüttüğü soruşturma ve Ağır Ceza Mahkemesinde açılan ve sonuçta davacıların beraat ettiği kamu davası kapsamındaki süreç içerisinde, sipariş edilen eşyalara el konulmasından ve isnat edilen suçlardan dolayı yargılanmalarından dolayı uğranılan maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açılan davanın; 5271 sayılı Yasadaki açık hüküm de gözetilerek, tazminat istemine esas olan işlemi yapan mahkemenin dahil olduğu ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : 1-H. S.A.
2. H.A.İ.B.B.
Vekilleri : Av. F. G., Av.C. Ö.
Davalı : (Adli Yargıda) T.C. Maliye Hazinesini izafeten İstanbul Muhakemat Müdürlüğü
Vekili : Haz.Av.M.K.
Davalılar : (İdari yargıda)1 - Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
Vekili : Av. R.P.
2-Adalet Bakanlığı

OLAY : 1-Davacılar vekili dilekçesinde; müvekkillerinden H. S.A.'nın, Paraguay'da av silah, mühimmat ve malzemeleri ticareti ile iştigal eden uluslararası bir anonim şirket, diğer müvekkili A.B.'in olay tarihinde bu şirketin hissedarı ve yönetim kurulu üyesi olduğunu; H. S.A.'nın, faaliyeti çerçevesinde 21.04.2004 tarihinde dava dışı ve Bulgaristan'da faal av silahı üreticisi bir şirket olan Arsenal'den 500 adet SLR S5 MBH tipi silah ile bu silah'a ait 500 adet 30'luk şarjör ve yedek 5'li şarjör alımı için sipariş verdiğini, anılan şirketin, söz konusu ürünleri 93.800,00 USD bedelle teslim edebileceğini beyan ettiğini, müvekkilinin bunun üzerine, anılan şirkete mal bedelini banka havalesi ile ödediğini; söz konusu emtianın, Bulgaristan'dan gemiye yüklendiğini, İstanbul - Hamburg- Asuncion güzergahı ile teslim edileceği beklenirken, 22.4.2004 tarihinde; İstanbul Ambarlı Gümrük Müdürlüğün şüphe üzerine yaptığı muayene sonucu "Rus yapısı AK-47 Kalaşnikof "silahından dizayn edilerek imal edilmiş Bulgaristan yapısı Arsenal marka SLR 95 yarı otomatik 30 şarjörlü mühim harp silahı olarak beyana aykırı şekilde tespit edilmesi ve eşyanın yasa dışı yoldan yurda sokulacağı iddia edilerek; ülkeye sokulması yasak olan silah ve mühimmatın sahte fatura ve diğer belge ve beyanlarla, harp silahları ve mühimmatı olduklarını gizleyerek ve hiçbir ülkeye haber vermeksizin ve izin almaksızın spor amaçlı av tüfeği adı altında, özel firma ve kişiler olarak, sonunda terör örgütlerine" intikal ettirilmek üzere kaçak yollardan ülkemize sokulmak amacıyla Ambarlı Gümrüğüne naklettikleri iddiasıyla savcılığa suç duyurusunda bulunulduğunu; suç duyurusu üzerine başlatılan soruşturma kapsamında önce söz konusu emtiaya elkonularak emanete alındığını; akabinde Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığının 12/08/2004 tarih 2004/14450 esas sayılı iddianamesi ile, müvekkili A.H.I.B.B.da dâhil 5 kişi hakkında harp silah kaçakçılığı yapmak için teşekkül oluşturup, ülkemize sokulması yasak olan silah ve mühimmatı sahte fatura ve belgeler ile izin almaksızın kaçak yollardan sokmak amacı ile silah kaçakçılığı suçunu işledikleri, 6136 sayılı yasanın 12/1-3-4-5-6 ve aynı yasanın Ek 5 maddesi ile TCK nun 31, 33, 39 maddeleri gereğince cezalandırılmaları talebi ile Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesinin 2004-345 E. Sayılı dosyası ile kamu davası açıldığını; anılan Mahkemece yapılan yargılama neticesinde müvekkili dahil toplam iki sanığın "...naklettikleri silahların 6136 sayılı yasaya aykırı ve vahim nitelikte silahlardan olduğu, bu şekilde silah kaçakçılığı suçunu işledikleri anlaşıldığından, eylemlerine uyan 6136 sayılı yasanın 12/1 maddesi delaleti ile 12/2 maddesi gereğince takdiren 8 YIL HAPİS ve 440 TL ADLİ PARA CEZASI İLE AYRI AYRI CEZALANDIRILMALARINA, ...Sanıklara verilen ceza silah ve eklentilerinin sayısal ve nitelik itibari ile vahim olması nedeni ile 6136 sayılı yasanın 12/5 maddesi gereğince takdiren 1 kat arttırılarak sanıkların 16 YIL HAPİS VE 880 TL adli para cezası ile ayrı ayrı cezalandırılmalarına, Sanıklara verilen ceza 5237 sayılı TCK nun 62/1 maddesi gereğince takdiren 1/6 oranında indirilerek sanığın 13 YIL 4 AY HAPİS ve 733 TL ADLİ PARA CEZASI İLE AYRI AYRI CEZALANDIRILMALARINA, ...ve emanete kayıtlı bulunan ve zapt edilen silah ve

eklentilerinin 5237 sayılı TCK nun 54 maddesi gereğince zor alımına...” karar verildiğini; ancak Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 2011-3531 E. ve 2011-3508 K., 18.5.2011 tarihli ilamı ile; Dava konusu silahların her hangi bir kayıt ve sınırlama olmaksızın, transit rejimi çerçevesinde ülkemizden geçirilmesinin olanaklı olduğu; öte yandan, içinde silahların bulunduğu konteynerin Ambarlı gümrük alanında geçici depolama yerine alındığı ve buradan başka bir gemiye yüklenerek gönderileceği, konteynerin yerinin değiştirildiğine, mühürlerinin bozulmuş olduğuna, dosyada mevcut fatura içeriğine göre Bulgaristan yetkili makamlarının izni alınmadan alıcısı tarafından başkalarına devri ve reeksport yapılması mümkün olmayan silahların yurda sokulacağı ya da sokulmaya çalışıldığına ilişkin hiç bir kanıt ya da belirtinin bulunmadığı, bu itibarla 6136 sayılı yasanın 12. Maddesinde öngörülen suçun yasal unsurlarının oluşmadığı ceza yargılamasının amacı somut gerçeği ortaya çıkarmak olup kuşkunun sanık lehine yorumlanacağı evrensel ilkesi de nazara alındığında varsayımlara dayanılarak yazılı biçimde mahkûmiyet hükmü kurulması yasaya aykırıdır “ gerekçesi ile bozularak mahkemeye iade edildiğini; ilk derece mahkemesince yeniden yapılan yargılama kapsamında ve 2011/299E, 2011/409K sayılı dosya ile derdest dava kapsamında, müvekkili H.A.I.B.B.’un, atılı suçtan beraat ettiğini ve kararın 03.02.2012 tarihinde kesinleştiğini; müvekkili Şirketin, Paraguay’ın başkenti, Assuncion’da faaliyet gösteren ve Paraguay Savunma Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, Silahlı Kuvvetleri’nden gerekli izinleri almak suretiyle av silahı ithalat, ihracat ve ticareti yapan yetkili bir şirket olduğunu; müvekkili A.B.’in, Paraguay’ın büyük yatırımlara sahip önde gelen ailesine mensup dürüst bir tacir olduğunu; müvekkili Şirketin, tazminat davasına konu emtianın Paraguay’a İthalatı İçin Paraguay, Türk, Alman ve Bulgaristan resmi makamlarından gerekli tüm izinleri aldığını; el konulan ticari mallar, Türkiye üzerinden transit geçiş yapacak olmasına rağmen müvekkili A.B.’in ithal etmek istediği malların Türkiye üzerinden transit geçeceğine ilişkin, Arjantin Boenos Aires teki Türk Büyükelçiliğine bildirim yaptığını; bütün yasal yükümlülüklerini yerine getirmesine rağmen, Ambarlı gümrüğünde tamamen farazi ve hayal ürünü nedenler gerekçe gösterilerek müvekkilin ticari mallarına elkonulduğunu; yaklaşık 9 yıl müsadere edilmiş emtianın pazar değerini kaybettiğini, müvekkilinin malının haksız yere müsadere edilmesi ve varid olmayan kaçakçılık iddiası ile açılan dava nedeniyle uğradığı bir maddi zararın mevcut olduğunu; zira yargı kararı ile de bu eşyaların el konulacak nitelikte olmadığı sonucunun ortaya çıktığını; bu durumda davalı tarafın bu eşyalara el koymasının haksız olduğu anlaşıldığından, ortaya çıkan zarardan sorumlu tutulmasının gerektiğini; diğer yandan müvekkili şirkete ait bir malın kaçak yollarla Türkiye’de terör örgütlerine gönderileceği gibi bir iddianın, müvekkilinin tüm ticari itibarını adeta sıfırladığını; diğer müvekkili A.B.’in ise haksız bir biçimde bir silah kaçakçısı hatta bir terörist olduğu iddiası ile 9 yıl boyunca yargılandığını, ülkesinde de hakkında dava açıldığını; bu süre zarfında gerek ülkesinde ve gerekse Türkiye’de silah kaçakçısı veya terörist olmadığını bilakis masum olduğunu izah etmek üzere ve söz konusu davalar ile ilgili bir takım masraflar yaptığını; bulunduğu konum sebebiyle bu haksız davadan oldukça olumsuz bir şekilde etkilendiğini, bu dava sebebiyle hakkında gerek Türkiye’de ve gerekse ülkesi Paraguay’da basında haberler yapıldığını, terörist olarak lanse edildiğini; terörist ve kaçakçı olduğu iddiasının ticari rakiplerince sürekli gündemde tutulduğunu ifade ederek; müvekkili H. S.A. bakımından, müsadere edilen ve pazar değerini kaybeden mal nedeniyle fazlaya dair hakları saklı olmak üzere ve HMK.’nın belirsiz alacak davasına ilişkin düzenlemesi uyarınca şimdilik 93.800,00 USD maddi zararın, fiilin ika tarihinden itibaren işleyecek ve bankalarca USD vadeli mevduat hesaplarına uygulanan faiz haddi üzerinden hesap ve tespit edilecek faizi ile birlikte; haksız açılan dava uyarınca ticari itibarının zarar görmesi nedeniyle 100.000,00 USD manevi zararın, fiilin ika tarihinden itibaren işleyecek ve bankalarca USD vadeli mevduat hesaplarına uygulanan faiz haddi üzerinden hesap ve tespit edilecek faizi ile birlikte; müvekkili H.A.I.B. bakımından; açılan dava kapsamında yapılan masrafların baliğ olduğu (15.000,00 USD + 15.000,00 USD +6.000,00 USD =) 36.000,00 USD ile 5.000,00 TL maddi zararın, fiilin ika tarihinden itibaren işleyecek (USD zarar bakımından bankalarca USD vadeli mevduat hesaplarına uygulanan faiz haddi üzerinden) TL zarar kalemi bakımından yasal faiz haddi üzerinden hesap ve tespit edilecek faizi ile birlikte; haksız dava ve isnatların neden olduğu manevi zarar kapsamında 100.000,00 USD manevi zararın, fiilin ika tarihinden itibaren bankalarca USD vadeli mevduat hesaplarına uygulanan faiz haddi üzerinden işleyecek faizi ile birlikte tazmini istemiyle 4.2.2013 tarihinde, T.C. Maliye Hâzinesine izafeten İstanbul Muhakemat Müdürlüğüne karşı adli yargı yerinde dava açmıştır.

2-Bakırköy 9.Asliye Ticaret Mahkemesi: 6.2.2013 gün ve E:2013/64, K:2013/74 sayı ile, davalı Maliye Hazinesinin tacir olmadığını; davanın, konusu sebebi ile mutlak ticari davalardan da olmadığını; TTK'nun 4., 16/2. maddeleri, Borçlar Kanunu Hükümleri göz önüne alındığında davaya bakmakta görevli mahkemenin Asliye Hukuk Mahkemesi olduğu gerekçesiyle; 6100 Sayılı Kanunun 2., 6102 sayılı Kanunun 4., 5411 sayılı Kanunun 142. maddesi gereğince dava dilekçesinin görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Davacıların vekilinin talebi üzerine dava dosyası Bakırköy Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmiştir.

3-BAKIRKÖY 1.ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 3.12.2013 gün ve E:2013/180, K:2013/548 sayı ile, tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; davanın, davacıların ithal ettiği mallara Gümrükte haksız olarak el konulması ve davacıların haksız olarak yargılanmaları sebebi ile açılmış maddi ve manevi tazminat davası olduğu; 6100 Sayılı Yasanın 3. maddesi ile "Her türlü idari eylem ve işlemler ile idarenin sorumlu olduğu diğer sebeplerin yol açtığı vücut bütünlüğünün kısmen veya tamamen yitirilmesine yahut kişinin ölümüne bağlı maddi ve manevi zararların tazminine ilişkin davalara Asliye Hukuk Mahkemeleri bakar." hükmünün getirildiği; ancak bu hükmün Anayasa Mahkemesinin 2011/35 esas 2012/23 karar sayılı 16/02/2012 tarihli kararıyla iptal edildiği; davacıların ithal ettiği mallara Gümrük idaresince el konulduğu hususunda çekişme bulunmadığına göre; yapılan eylemin idari nitelikte olduğunun açık bulunduğu; bu durumda davanın, idarenin hizmet kusurundan kaynaklandığı hususunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmadığı; 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2/1-b maddesi gereğince, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davalarının İdari Yargının yetkisi sınırları dahilinde bulunduğunun düzenlenmesi karşısında, uyuşmazlığın çözümünde Mahkemelerinin görevli olmadığı, görevli yargı yerinin İdari Yargı olduğu gerekçesiyle; davanın reddine karar vermiş, bu karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

4-Davacılar vekili bu defa aynı istemle 14.2.2014 tarihinde, 1-T.C. Maliye Hazinesini izafeten, 2- T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığını izafeten ve 3- T.C.Adalet Bakanlığını izafeten, İstanbul Muhakemat Müdürlüğüne karşı idari

yargı yerinde dava açmıştır.

5-İstanbul 1.İdare Mahkemesi, 6.5.2014 tarihli hasım düzeltme kararıyla, davanın Maliye, Adalet ile Gümrük ve Ticaret Bakanlıklarına yöneltilmesine karar vermiştir.

6-Davalılardan Adalet Bakanlığının görev itirazı üzerine, İstanbul 1.İdare Mahkemesi: 10.7.2014 gün ve E:2014/348 sayı ile; tazminat talebinin hizmet kusurundan kaynaklanması nedeniyle davanın görüm ve çözümünün idari yargının göre alanına girdiği gerekçesiyle; görev itirazının reddine, mahkemelerinin görevliliğine karar vermiştir.

7-İstanbul 1.İdare Mahkemesi: 23.12.2014 gün ve E:2014/348, K:2014/2330 sayı ile, dava dilekçesi ve eklerinin incelenmesinden, idari yargı mercilerinde açılacak tam yargı davalarında miktarın belirli olması ve usul hükümlerinde döviz üzerinden dava açılabileceğine dair bir düzenlemenin yer almaması nedeniyle Türk Lirası üzerinden dava açılması gerekmekte iken (tazminata hükmedilmesi istenen dövizin TL bazından karşılığının dilekçelerde yer alması gerekmekte iken), TL karşılığı gösterilmeksizin yalnızca döviz bazında açılması ve davanın doğru hasım olan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı'na karşı açılmaması, hangi idarenin ne sebeple sorumluluğunun bulunduğunun açıklanmaması nedeniyle mevzuat hükmüne uygun bir şekilde düzenlenmemiş olan dava dilekçesinin reddi gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşıldığı gerekçesiyle; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 3'üncü maddesi hükmüne uygun bulunmayan dava dilekçesinin, aynı Yasanın 15'inci maddesinin birinci fıkrası (d) bendi uyarınca bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren (30) gün içinde bizzat veya bir avukat vasıtasıyla, belirtilen noksanlıklar tamamlanarak ve söz konusu 3'üncü maddede öngörülen koşullara uygun şekilde düzenlenerek yeniden dava açılmak üzere reddine karar vermiştir.

8-Davacılar vekili Mahkeme kararı doğrultusunda dilekçelerini yenileyerek; aynı olay ve iddialarla; müvekkili H. S.A. İçin 228.684,40 TL maddi ve 234.800 TL manevi, diğer müvekkili H.A.I.B.B. için 92.776 TL maddi ve 243.800 TL manevi tazminat istemiyle Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı aleyhine idari yargıda bir kez daha dava açmıştır.

9- Davalılardan Adalet Bakanlığı tarafından, davanın adli yargı mercilerinde açılması gerektiği ileri sürülerek görev itirazında bulunulması üzerine; İstanbul 1.İdare Mahkemesi: 6.11.2015 gün ve E:2015/271 sayı ile, bu davanın, idarenin işleminden kaynaklanan zararın tazmini istemine ilişkin olduğu, mevzuat hükümleri uyarınca görüm ve çözümünün idari yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle; görev itirazının reddine, mahkemelerinin görevliliğine karar vermiştir.

10- İSTANBUL 1.İDARE MAHKEMESİ; 5.5.2016 gün ve E:2015/271 sayı ile, 2571 Sayılı Ceza Muhakemeleri Kanununun 141. Maddesinin 1 nci fıkrasının (j) bendi uyarınca; "eşyasına veya diğer mal varlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde el konulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer mal varlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen" kişilerin maddi ve manevi her türlü zararlarını devletten isteyebilecekleri, 142. maddesinde, istemin zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesi veya en yakın ağır ceza mahkemesince karara bağlanacağının öngörüldüğü, davacıların haksız el koyma sebebiyle uğradıkları zararların tazmini istemiyle açılan işbu davanın CMK 141. ve 142. maddeleri uyarınca Ağır Ceza Mahkemesinde görülmesi gerektiğinden bahisle; davaya bakmaya görevli mahkemenin belirlenmesi için dosyanın, daha önce görevsizlik kararı veren Bakırköy 1. Asliye Hukuk Mahkemesi dava dosyası ile birlikte, 2247 Sayılı Yasanın 19. Maddesi uyarınca, Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine, Uyuşmazlık Mahkemesince görevli mahkeme tespit edilinceye kadar, davanın görülmesinin ertelenmesine ve Uyuşmazlık Mahkemesi karar sonucunun beklenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Nuri NECİPOĞLU'nun Başkanlığında, Üyeler: Ali ÇOLAK, Yusuf Ziyaattin CENİK, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Süleyman Hilmi AYDIN, Mehmet AKBULUT ve Yüksel DOĞAN'ın katılımlarıyla yapılan 26.9.2016 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Yasa'nın 14. maddesine göre olumsuz görev uyuşmazlığı bulunduğunun ileri sürülebilmesi için davanın "tarafları, konusu ve sebebinin aynı" olması koşulunun öngörülmüş bulunduğu; davacılar vekili tarafından dava konusunun ve tarafların her iki yargı kolunda da aynı olarak gösterildiği, idari yerinde, Mahkemenin hasım düzeltme ve dilekçe ret kararları sonucunda talep miktarında ve davalılar açısından farklılık oluştuğu, bunun ise Yasanın aradığı koşullara aykırılık şeklinde değerlendirilemeyeceği, bu bağlamda adli ve idari yargı yerleri arasında görev uyuşmazlığının doğduğu; idari yargı dosyasının Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, Gümrük idaresinin idari işlemi ile başlayan soruşturma ve kovuşturma neticesinde Mahkeme kararı ile el konulan silah ve mühimmat nedeniyle uğranıldığı iddia edilen maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın Başlangıç Bölümünde "Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu" belirtilmiş; "Genel Esaslar" başlıklı Birinci Kısmında da egemenliğin, kayıtsız şartsız Milletin olduğu ve Türk Milletinin, egemenliğini, Anayasa'nın koyduğu esaslara göre, Yasama, Yürütme ve Yargı organları eliyle kullanacağı öngörülmüştür.

Anayasa'nın 9. maddesinde, "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır" denilmiş; "Mahkemelerin bağımsızlığı" başlıklı 138. maddesinde, "Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat

veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez." hükümlerine yer verilmiştir.

Belirtilen Anayasal düzenlemelere göre, "kuvvetler ayrılığı" ilkesi gereğince fonksiyonel bakımdan yargı organı yasama ve yürütmeden ayrı tutulmuş olup, bağımsız bir organ olan yargının yargılama süreci ile ilgili işlemlerinin Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen "idari işlemler" kapsamına girmediği ve bu nedenle yargısal işlemler dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamayacağı açıktır.

Bu durum, Ülkemiz yargı sisteminin dayandığı "yargı ayrılığı" ve "adli ve idari yargı organlarının birbirlerine karşı bağımsızlığı" ilkelerinin de doğal bir sonucudur.

Bununla birlikte, hukukumuzda, bazı hallerde yargısal işlemlere yardımcı kimi idari faaliyetlerden dolayı Devletin sorumluluğunu öngören istisnai düzenlemeler de bulunmaktadır.

Nitekim, Medeni Kanun'un 1007. maddesinde "Tapu sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet sorumludur.

Devlet, zararın doğmasında kusuru bulunan görevlilere rücu eder.

Devletin sorumluluğuna ilişkin davalar, tapu sicilinin bulunduğu yer mahkemesinde görülür."; 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 5. maddesinde de "İcra ve İflas Dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat davaları, ancak idare aleyhine açılabilir. Devletin, zararın meydan gelmesinde kusuru bulunan görevlilere rücu hakkı saklıdır. Bu davalara adliye mahkemelerinde bakılır." denilmiştir.

Anılan yasal düzenlemelerden, yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler nedeniyle Devletin sorumluluğunun kabul edildiği durumlarda, bu sorumluluğun denetiminin de aynı yargı düzeni içinde yapılmasının gözetildiği anlaşılmaktadır.

Öte yandan, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, 'Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat" başlıklı Yedinci bölümünün, "Tazminat istemi" başlıklı 141.maddesinde*;* (1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

a) Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen,

b) Kanunî gözaltı süresi içinde hâkim önüne çıkarılmayan,

c) Kanunî hakları hatırlatılmadan veya hatırlatılan haklarından yararlandırılma isteği yerine getirilmeden tutuklanan,

d) Kanuna uygun olarak tutuklandığı hâlde makul sürede yargılama mercii huzuruna çıkarılmayan ve bu süre içinde hakkında hüküm verilmeyen,

e) Kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,

f) Mahkûm olup da gözaltı ve tutuklulukta geçirdiği süreleri, hükümlülük sürelerinden fazla olan veya işlediği suç için kanunda öngörülen cezanın sadece para cezası olması nedeniyle zorunlu olarak bu cezayla cezalandırılan,

g) Yakalama veya tutuklama nedenleri ve haklarındaki suçlamalar kendilerine, yazıyla veya bunun hemen olanaklı bulunmadığı hâllerde sözle açıklanmayan,

h) Yakalanmaları veya tutuklanmaları yakınlarına bildirilmeyen,

i) Hakkındaki arama kararı ölçüsüz bir şekilde gerçekleştirilen,

j) Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen,

k) (Ek: 11/4/2013-6459/17 md.) Yakalama veya tutuklama işlemine karşı Kanunda öngörülen başvuru imkânlarından yararlandırılmayan,

Kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler.

(2) Birinci fıkranın (e) ve (f) bentlerinde belirtilen kararları veren merciler, ilgiliye tazminat hakları bulunduğunu bildirirler ve bu husus verilen karara geçirilir.

(3) (Ek:18/6/2014-6545/70 md.) Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir.

(4) (Ek:18/6/2014-6545/70 md.) Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkimler ve Cumhuriyet savcılarına bir yıl içinde rücu eder." hükmüne yer verilmiş, aynı Kanunun, "Tazminat isteminin koşulları" başlıklı 142.maddesinde ise, *"* (1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgilisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır.(…)" denilmiştir.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için)

davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacıların Bulgaristan'dan sipariş edip, İstanbul - Hamburg- Asuncion güzergahı ile teslim edilmesini amaçladıkları silah ve mühimmata ilişkin olarak verdikleri transit beyannamesi kapsamındaki eşyanın yapılan kontrolünde, anılan eşyanın yurda kaçak olarak sokulmak istenildiği, bu silahların harp silahı olduğu gerekçesiyle Ambarlı Gümrük Müdürlüğünce el konulduğu; Gümrük İdaresinin şikayeti üzerine Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığınca başlatılan soruşturma sonrasında, silah kaçakçılığı suçunun işlendiği iddiasıyla Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesinde dava açıldığı, idarece başlatılıp, yargılama ile devam eden süreçte anılan malzemeye el konulduğu; yapılan yargılama neticesinde mahkemece önce mahkumiyet kararı verildiği, bu kararın, temyiz incelemesi sonucu Yargıtay'ın ilgili Dairesince bozulduğu; Mahkemece bozma kararına uyularak beraat kararı verildiği; davacılar tarafından, aradan geçen sürede silahların ekonomik değerinin kaybolduğu, bu dava sebebiyle manevi açıdan mağdur oldukları ileri sürülerek, uğranılan maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle dava açıldığı anlaşılmıştır.

Olayda, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun yukarıda yer verilen 142. maddesine göre tazminat isteminin, ağır ceza mahkemelerinde karara bağlanacağı yolunda açık bir hüküm bulunduğu ve böylelikle Devletin sorumluluğunu öngören özel bir düzenlemeye yer verildiği görülmektedir.

Belirtilen duruma göre, olayda Gümrük İdaresince başlatılan idari işlemler üzerine durumun intikal ettirildiği Cumhuriyet Başsavcılığının yürüttüğü soruşturma ve Ağır Ceza Mahkemesinde açılan kamu davasının sonucunda davacıların beraat ettiği; bu süreç içerisinde, sipariş edilen eşyalara el konulmasından ve isnat edilen suçlardan dolayı yargılanmalarından dolayı uğranılan maddi ve manevi zararın ödenmesi istemiyle açılan tazminat davasında; 5271 sayılı Yasadaki açık hüküm de gözetilerek; tazminat istemine esas olan işlemi yapan mahkemenin dahil olduğu adli yargının görevli bulunduğunun kabulü zorunlu bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1.İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Bakırköy 1.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 3.12.2013 gün ve E:2013/180, K:2013/548 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İstanbul 1.İdare Mahkemesi'nin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Bakırköy 1.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 3.12.2013 gün ve E:2013/180, K:2013/548 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 26.9.2016 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Nuri	Ali	Yusuf Ziyaattin	Alaittin Ali
NECİPOĞLU	ÇOLAK	CENİK	ÖĞÜŞ

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Mehmet	Yüksel
AYDIN	AKBULUT	DOĞAN